

Ruś Słowian czy Szwedów?

10 lutego 2024

Fakty zapisane w starożytnych dokumentach często są niewygodne dla historii opowiadanej przez dzisiejszych polityków.

Zwykle, jeśli ktoś opowiada o historii powstania Rusi, opiera się na „Latopisie Nestora” (inny tytuł: „Powieść minionych lat”). A zgodnie z nim dowiadujemy się, iż po wypędzeniu Skandynawów pobierających trybuty z ludności żyjącej na ziemiach późniejszej Rusi, lokalni przywódcy nie potrafili się dogadać między sobą. Tak więc uradzili, by przyjąć wodza zewnętrznego. Do rządzenia sobą zaprosili Rusów pod wodzą Ruryka i jego braci. Określenie Rusowie niektórzy lingwiści wywodzą od starszwedzkiego słowa „wiosłować”.

Historycy starali się dociec, kim byli ci ludzie pobierający trybut z ludności zamieszkujących ziemie nadbałtyckie, których przepędzono.

Określenie „Szwedzi” dla ludności Skandynawii znane jest już z dokumentów starożytnych z okresu pierwszych wieków naszej ery. Ślady archeologiczne wykazują, iż w VII w. w centralnej Szwecji w okolicach dzisiejszego Sztokholmu pojawiły się procesy, rozpoczynające ekspansję Szwedów na wschód poprzez

archipelag wysp Allandów na tereny dzisiejszej południowej Finlandii po jezioro Ładogę, gdzie założyli faktorię Stara Ładoga. Był to okres, w którym Szwedzi penetrowali wschodnie wybrzeże Bałtyku aż po ujście Wisły, gdzie w VIII w. założono faktorię Truso (okolice dzisiejszego Elbląga), będącą jednym z portów początkowych szlaku rzecznej Wisłą po Dunaj. Istotnym dla Szwedów obszarem była wrzynająca się w ląd zatoka Fińska. W niej rozpoczyna się inny szlak prowadzący również do Dniepru. Kolejnym początkiem traktu rzecznej było jezioro Ładoga z faktorią Stara Ładoga na początku. Celem takiego działania Szwedów poza pobieraniem trybutu z okolicznej ludności były działania handlowe w tym utrzymanie rzecznej połączenia między Bałtykiem a Morzem Czarnym (Birką na wybrzeżu Szwecji i Konstantynopolem).

Tereny północne dzisiejszej Rosji były w tym okresie zamieszkiwane przez ludy ugrofińskie. Tak wyglądały rzeczne szlaki handlowe Birka – Konstantynopol.

Rusowie-Waregowie

Kim są Rusowie? Byli to Szwedzi i Finowie. Badania genetyczne Rurykowiczów, pierwszych władców Rusi, wykazały ich fińskie pochodzenie. Słowianie w tym okresie byli tylko rolnikami, myśliwymi i dostawcami trybutu. Kultura słowiańska, rządy

wieczowe, nie sprzyjały tworzeniu silnych państw rządzonych przez władcę absolutnego. W jaki sposób na próby sprzeciwienia się reagowali Rusowie pokazuje przykład zemsty, jakiej na Drewlanach dokonała Olga, żona Igora zabitego gdy ponownie chciał pobrać trybut, który już wcześniej mu zapłacili. Zemsta była okrutna, żywcem zakopała przedstawicieli Drewlan, którzy chcieli się dogadać, zdradziecko wymordowując znaczną ich liczbę.

Łączenie Rusów ze Słowianami jest dużym błędem. Była to obca siła utrzymująca szlak wodny, która narzuciła plemionom słowiańskim swoją władzę.

Rusowie zajmowali się handlem, wyprawami łupieskimi, zbieraniem trybutu, rozbojem, zatrudnianiem się w formie żołnierzy najemnych a w późniejszym okresie podbojem ziem sąsiednich w stosunku do wcześniej kontrolowanych. Na mapie obok – ziemie kontrolowane przez

Rusów po śmierci Jarosława Mądrego, rok 1054.

Początkowo głównym centrum władzy Rusów była Ruś Kijowska. Choć traci ona swoje znaczenie już w roku 1159, po najeździe Turków. W roku 1363 Rusowie tracą panowanie nad Rusią Kijowską, którą w swoje Księstwo Litewskie włączył Olgierd Giedyminowicz. Rusowie swoje władanie przenoszą na północ na tereny znacznie wcześniej zajęte przez Szwedów i ludność ugrofińską. Samo Księstwo Moskiewskie jako dzielnica wydzielona dla najmłodszego syna Aleksandra Newskiego, Daniela również założone było na ziemiach ludów ugrofińskich, które z czasem podległy sławinizacji. Sami Rusowie również w czasie kilku pokoleń ulegają sławizacji. Imiona władców zmieniają się z typowo normandzkich na słowiańskie. Już urodzony ok. roku 944 syn Igora i Olgi nosił imię Świętosław. Ruś wyizolowuje się od Szwecji, lecz trudno obronić hipotezę, że jest to państwo słowiańskie. Władza, podejście władców do poddanych z pewnością nie jest słowiańskie, bardziej wareskie. To rozumienie władzy nad poddanymi umacnia się w okresie prawie 300-letniej zależności Rusi i Rosji od Mongołów, kiedy Księstwo Moskiewskie pełniło rolę poborcy podatków z ludów Rusińskich na rzecz Złotej Ordy, same się na tym bogacąc.

Do historii wykorzystywania Rusów w poborze trybutów przeszedł jeden ze znaczniejszych władców – książę moskiewski, syn Daniela i wnuk Aleksandra Newskiego, Iwan I Kalita, („kalita” znaczy „sakiewka”).

Autorstwo tekstu i zdjęcia: Zawisza Niebieski

Ilustracje: [Minnekon](#) (CC BY-SA 4.0), [Popik](#) (CC BY-SA 4.0)

Źródło: WolneMedia.net